

СТУДЕНТ ЯК ОБ'ЄКТ/СУБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Одним із провідних питань методики викладання у вищих навчальних закладах є розробка концепції формування (відповідно до галузі підготовки) особистості студента, який є водночас і об'єктом, і суб'єктом педагогічної діяльності. Даним питанням займаються фахівці у педагогіці, методиці, психології, зокрема С. Вітвицька, О. Мороз, В. Сластьонін, Н. Філіпенко, О. Дубасенюк, Л. Кайдалова та ін. [1-4].

Утім, зазначене питання ще залишає простір для дослідження. Так, у навчально-виховному процесі університетів галузі права актуальним є розробка шляхів формування у студентів гуманістичного і демократичного світогляду, високих моральних якостей, інтелігентності, високої культури, компетентності у фахових питаннях та творчого підходу до своєї професійної діяльності та отримання освіти. Гуманізація юридичної освіти є ключовою для формування загальнокультурних компетенцій у студентів університетів галузі права.

Визначення ролі студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності юридичного університету пов'язано зі статусом студента в його багатоаспектному розумінні і торкається різних сторін удосконалення навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи.

У літературі зі згаданого питання показано, що формування особистості становить не лише надзвичайно актуальну, а й дуже складну проблему [1-3]. Її розв'язання вимагає урахування в розвитку особистості студента як традиційних педагогічних принципів, так і застосування нових сучасних форм організації навчання. Затвердження гуманістичних цінностей визначає пріоритетом цінність особистості та розвиток її духовного світу. З погляду цього ставлення до навчального процесу гуманістична спрямованість педагогічного процесу розглядається нині як провідний принцип освіти, у якому виражена потреба поєднання цілей суспільства в цілому та особистості зокрема.

Тому на сучасному етапі розвитку освіти реалізація цього принципу вимагає врахування завдання формування всебічно розвиненої особистості як провідного для всієї освітньої та виховної роботи у вищому навчальному закладі.

Педагогічна діяльність викладачів університетів галузі права спрямована на підготовку висококваліфікованого спеціаліста, здатного знайти своє місце в фаховій діяльності та активно включитися в неї. Як відомо, випускник юридичних університетів повинен мати такі загальнокультурні компетенції, як сумлінне ставлення до соціальної значущості своєї професії, повага до права та закону, володіння достатнім рівнем професійного знання та здатністю сумлінно виконувати свої професійні обов'язки, дотримання принципів етики правника.

Ідея гуманізації освіти, як відзначають дослідники, є наслідком використання аксіологічного підходу та антропоцентризму в педагогіці [1-3, 5], що має для сучасної освіти велике значення. Особливо зрозумілим для юристів є принцип олюднення стосунків студентів і педагогів та між собою та побудови на ґрунті повного визнання громадянських прав студента та поваги викладача до нього.

Викладачам правових вищих навчальних закладів слід мати на увазі, що педагогічна діяльність за формами і змістом має, з одного боку, базуватися на міжособистісній комунікації, а з іншого, – повинна навчити майбутнього фахівця юриста цій взаємодії. Стосунки педагогів та студентів будуються на взаємній повазі, співробітництві при авторитеті педагога, та високій вимогливості до студентів у досягненні потрібних результатів у навчанні.

Слід підкреслити, що навчально-виховний процес в університеті є комунікативною та гуманістично спрямованою взаємодією викладачів і тих, хто навчається, в процесі надання/отримання вищої освіти. Саме принципи особистісно-орієнтованого підходу є основними в організації спільної діяльності всіх його учасників.

Особливостями університетів галузі права є те, що правоохоронна діяльність, яку передбачає професія юриста, базується на принципах гуманного поводження з громадянами. Як відзначає О.Г. Яновська, [5], підготовка майбутніх юристів у вищих навчальних закладах складається з професійної та психологічної підготовки.

Гуманне поводження розуміють ставлення, яке не принижує людську гідність, поважне ставлення, незалежно від статі, раси, національності, мови, майнового або посадового положення, місця проживання та ін. [5]. У педагогічному процесі слід урахувувати, що досягнення майбутніх ефективних результатів у професійній діяльності сьгоднішніх студентів передбачає взаємодію, основу на міжособистісному

спілкуванні [5]. Тому цій взаємодії належить навчати, включаючи і власний приклад спілкування викладача і студентів.

Дослідники відзначають, що часто "невисокий рівень підготовки співробітників правоохоронних органів є причиною переважного авторитарного стилю взаємодії з громадянами, здійснення формально-рольового, а не міжособистісного спілкування"[5, с. 267-271].

Дуже важливим є усвідомлення такої особливості педагогічної діяльності, як її динамічність [1, 3]. При цьому ключовим стає інший аспект розгляду студента – як об'єкта педагогічного впливу. Розуміючи, що у процесі навчання студент як об'єкт постійно розвивається, викладач має спостерігати за такими змінами і, в свою чергу, відповідати на це в своїй діяльності [1-3].

У педагогіці та психології вищої школи останнім часом багато уваги приділяється висвітленню основні вимог до взаємодії "викладач – студент", застосування яких сприяє ефективності навчально-виховного процесу, оскільки вони враховують цілеспрямованість сучасної освіти.

Взаємодія "викладач – студент", або педагогічна взаємодія є однією з базових психолого-педагогічних категорій, що передбачає дії, вплив викладача і студента один на одного. Як відзначає С. Вітвицька, характер цього впливу визначається типом взаємовідносин, що склалися між викладачем і студентом [1, с. 63]. Очевидно, що викладач, який володіє педагогічною майстерністю, відіграє провідну роль в організації цієї педагогічної взаємодії.

Викладаючи навчальну дисципліну, виконуючи навчальні та виховні завдання, педагог впливає на студента. Проявами власної активності кожен студент окремо та вся студентська група разом впливають, у свою чергу, на викладача. Характер такого співробітництва визначає результати всього навчально-виховного процесу взагалі.

Педагогічна культура викладача університету галузі права є особливо важливим компонентом педагогічного процесу, спрямованого на надання освіти студентам як об'єктам навчання. До компонентів педагогічної культури, як відомо, відносять педагогічну спрямованість, психолого-педагогічну ерудицію, освіченість, високі моральні якості (особистісний компонент), а також педагогічну майстерність, творчість, культуру педагогічного спілкування, самовдосконалення тощо (діяльнісний компонент) [6].

До специфіки підготовки фахівців у юридичному університеті належить, зокрема, завдання виховати комунікативно компетентних правників, оскільки їх професійна діяльність прямо залежить від набутих навичок комунікації, володіння культурою спілкування, вмінням самим спрямовувати й організовувати комунікацію. Організація педагогічного процесу із застосуванням принципів співробітництва викладачів зі студентами має формувати в студентах відчуття приналежності до професійного кола, долати авторитарні форми педагогічного впливу й остаточно розвивати особистість.

Провідним для юридичних університетів є формування правової компетентності студентів як майбутніх юристів, яка є їх важливою особистісною потребою та якістю. Застосування даного підходу до навчальної діяльності сприяє також, як помітили дослідники, формуванню зацікавленості до суспільно-правових проблем, установок та цінностей [6]. Для моделювання професійних ситуацій застосовується реальна проблема, навколо якої будується навчальний процес.

Особливо важливим є розуміння професійного інтересу студентів і використання його як фактора впливу на виховання і навчання.

Студентські конференції, проведення яких є неодмінним для часу навчання в університеті, дозволяють студентів відчувати себе суб'єктом різних форм початкової дослідницької діяльності. Участь у конференціях та інших формах соціальної та навчальної активності тренує студентів для спілкування і слугує моделлю майбутньої професійної комунікації, підсилює свідомі мотиви поведінки.

Роль педагога має бути не домінуванням, а спрямуванням у процесі співробітництва для забезпечення активності студента. Саме у процесі цієї активності відбувається розвиток його особистості як об'єкта виховання та навчання. Як відзначають дослідники, основним для цього є керівництво принципами діалогізації, проблематизації, персоналізації, індивідуалізації, диференціації [5, 7]. У світлі цього викладачеві у навчально-виховному та навчально-професійному аспектах належить урахувати специфіку і характерологічні особливості кожного студента навчальної групи та загальну групову спрямованість кожної конкретної академічної групи.

Володіння мовою та мовленням є невід'ємним інструментом навчального процесу, оскільки, за словами видатних педагогів, мовлення є основою усякого розвитку і скарбницею всіх знань, могутнім засобом духовного контакту, морального впливу і переконання.

Праця викладача передбачає як вивчення особливостей психічного розвитку студентів, так і організацію та координацію виховних впливів усіх суб'єктів виховання. Якість та ефективність професійної діяльності педагога визначається рівнем його професійної компетенції, а також володіння методами вивчення особливостей особистісного розвитку студентів, їх пам'яті, мислення, уваги, здібностей тощо. Важливим є і стан здоров'я, від якого залежать можливості людини, її життєвий потенціал, самореалізація особистості, ступінь здатності індивіда або групи реалізувати свої прагнення та задовольняти потреби і змінювати середовище або ж кооперуватися з ним [7].

Важливим для педагога у спрямуванні роботи на підвищення ефективності навчальної діяльності студентів як об'єктів навчання є залучення методів та методик підвищення уваги до засвоєння навчального матеріалу. Як визначають психологи та педагоги, увага – це форма психічної діяльності людини, що виявляється в її спрямованості й зосередженості на певних об'єктах за одночасного

абстрагування від інших; цікавість до кого-, чого-небудь, вияв бажання роздивитися, зрозуміти кого- чи що-небудь; налаштованість на сприйняття, фіксування чого-небудь органами чуття, пам'яттю, розумом [8, с. 98]. Увага є необхідною передумовою ефективної діяльності людини, запорукою успішного пізнання, навчання і праці взагалі.

Отже, вивчення особливостей студента як об'єкта-суб'єкта педагогічної діяльності в університетах галузі права розкриває специфіку студентства як соціальної групи, урахувати психолого-педагогічні фактори у навчанні, дозволяє поліпшити навчально-професійне зростання студентів-правників, дозволяє сприяти їх кращій адаптації студентів у вищому юридичному навчальному закладі та якісній підготовці до майбутнього професійної діяльності.

Література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К., 2003.
2. Бабич М., Вітвицька С.С. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 77-80.
3. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
4. Кайдалова Л. Г. Здоровье как определяющий фактор учебной деятельности студентов // Педагогіка здоров'я: зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди / за заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка. – Х.: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2014. – С. 244-247.
5. Яновська О.Г. Питання формування етико-психологічних якостей покурорів і адвокатів у процесі професійного навчання / Часопис Київського університету права. – 2011. – 2. – С. 267-271.
6. Шевчук В.І. Формування педагогічної культури у слухачів Академії Прикордонних військ України в процесі військово-професійної підготовки: дис... канд. пед. наук. – Х.: АПВУ, 1999. – 17с.
7. Кайдалова Л. Г. Психологічні особливості особистості студента: метод. рекомендації [для викладачів вищих навчальних закладів] / Л. Г. Кайдалова, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. – Х.: НФаУ, 2014. – 49 с.
8. Семенова А. В. Основи психології і педагогіки: навч. посібник / А. В. Семенова, Р. С. Гурін, Т. Ю. Осипова. – К.: Знання, 2006. – 319 с.

2016

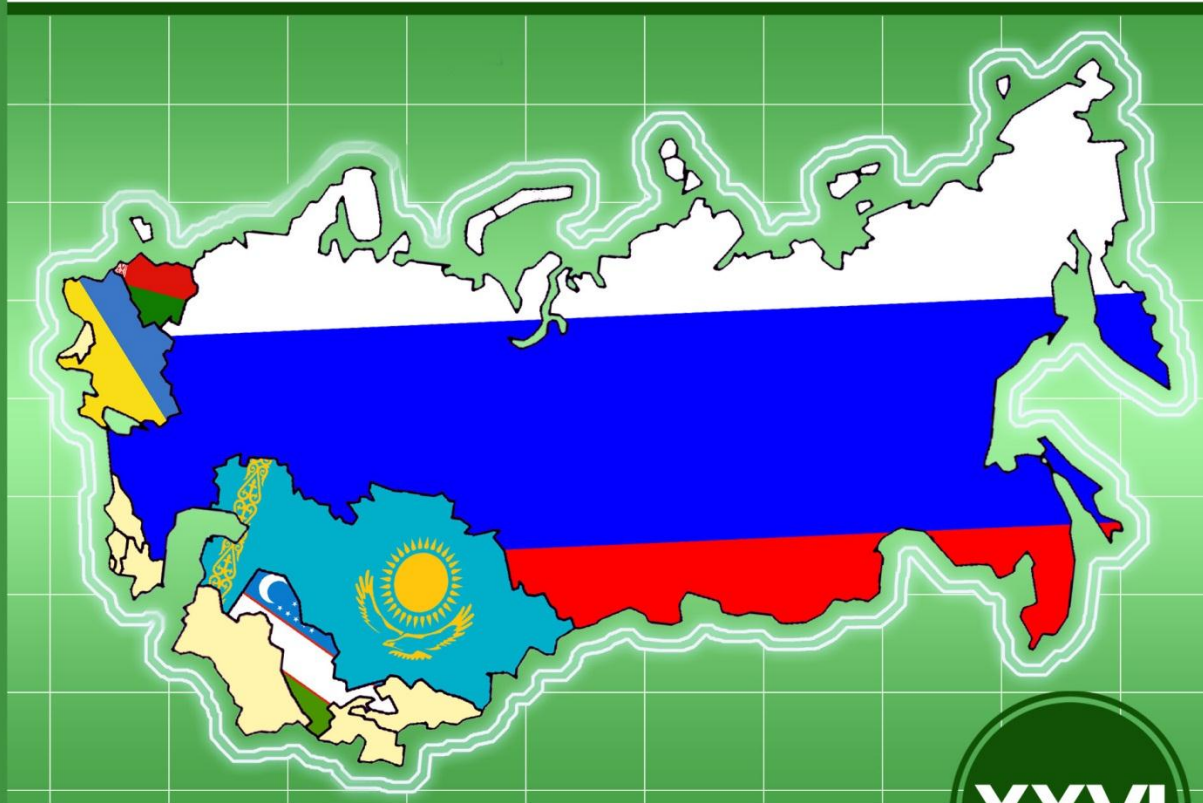
XXVI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція

30 – 31 травня 2016 р.

Секції:

Біологічні науки	Право
Географія та геологія	Психологія
Державне управління	Соціологія
Екологія	Технічні науки
Економіка	Сучасні інформаційні технології
Історія	Соціальні комунікації. Медіа.
Математика	Фізична культура та спорт
Мистецтво	Філологічні науки
Педагогіка	Філософія
Політологія	

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ НА ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ
У КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА АЗІЇ

Переяслав-Хмельницький
2016

XXVI

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»

молодіжна громадська організація
«НЕЗАЛЕЖНА АСОЦІАЦІЯ МОЛОДІ»

студентське наукове товариство історичного факультету
«КОМІТЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОСТІ»

МАТЕРІАЛИ

XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у
країнах Європи та Азії»**

30 – 31 травня 2016 р.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»

молодежная общественная организация
«НЕЗАВИСИМАЯ АССОЦИАЦИЯ МОЛОДЕЖИ»

студенческое научное общество исторического факультета
«КОМИТЕТ ИССЛЕДОВАНИЯ ИСТОРИИ И СОВРЕМЕННОСТИ»

МАТЕРИАЛЫ

XXVI Международной научно-практической интернет-конференции
**«Проблемы и перспективы развития науки в начале третьего тысячелетия в
странах Европы и Азии»**

30 – 31 мая 2016 г.

СБОРНИК НАУЧНЫХ РАБОТ

Матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції **«Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії»** // Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2016 р. – 356 с.

Материалы XXVI Международной научно-практической интернет-конференции **«Проблемы и перспективы развития науки в начале третьего тысячелетия в странах Европы и Азии»** // Сборник научных трудов. – Переяслав-Хмельницкий, 2016 г. – 356 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

В.П. Коцур,

доктор історичних наук, професор, дійсний член НАПН України,
ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

В.П. Коцур,

доктор исторических наук, профессор, действительный член НАПН Украины, ректор ГВУЗ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

С.М. Рик – к.ф.н., доцент;

Т.М. Боголіб – д.е.н., професор;

Г.Л. Токмань – д.п.н., професор;

Н.В. Ігнатенко – к.п.н., професор;

В.В. Куйбіда – к.біол.н., доцент;

В.А. Вінс – к.псих.н.;

Ю.В. Бобровнік – к.і.н.;

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

С.М. Рик – к.ф.н., доцент;

Т.М. Боголиб – д.э.н., профессор;

Г.Л. Токмань – д.п.н., профессор;

Н.В. Игнатенко – к.п.н., профессор;

В.В. Куйбида – к.биол.н., доцент;

В.А. Винс – к.псих.н.;

Ю.В. Бобровник – к.и.н.;

Члени оргкомітету інтернет-конференції:

Ю.В. Бобровнік,

А.П. Король,

Ю.С. Табачок.

Члены оргкомитета интернет-конференции:

Ю.В. Бобровник,

А.П. Король,

Ю.С. Табачок.

Упорядники збірника:

Ю.В. Бобровнік,

А.М. Вовкодав.

Составители сборника:

Ю.В. Бобровник,

А.М. Вовкодав.